

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmvla Caietani

Cajetan, Thomas

Antverpiae, 1575

Emptio multis causis dicitur illicita.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41716

valescunt enim res quæ à paucis emuntur: & propter penuriam pecuniæ, sicut cæteræ res valescunt, quando & vbi rara currit pecunia.

Emptio multis causis dicitur illicita.

EMPTIO est illicita multipliciter. Primò ex fraude iusti pretii: vt si quis cognoscens pretiosam gemmam, de manu rustici non cognoscentis quid habet, emat vno carlino. Nam voluntaria commutatio ex notitia prouenit. Simile est enim ac si aurum pro aurichalco ab ignoranter vendente quis emeret. Et tenetur huiusmodi emptor ad restitutionem damni, vltra peccatum. Secus autem esset, si tam emente quam vendente ignorantibus, committunt se fortunæ, valeat quantum valeat, tunc enim bona fides vtriusque & voluntas commutandi cum iniuria discussionis, transfert dominium licitè. Si quis quoque emptor cognoscit pretium gemmæ: & monet rusticum quod ipse vult cum bona conscientia habere absque scrupulo etiam si valeret mille aureos, & clarè explicat quòd pro donato habeatur quicquid amplius est, non videtur iniustè emere: ex quo dominus rei monitus cum protestatione, non curat discutere rem suam propterea quia non emit, sed inuenit eam. Et emptor non tenetur ei explicitè affirmare quantum valeat: quum habeat alios vnde possit inquirere & scire.

Secundò ex fraude in substantia, quantitate, aut qualitate: vt si quis ab ignorante emeret quasi aurichalcum aurum, aut in magno pondere pro paruo: aut quasi vitiosam rem, quum esset absque vitio. Tertio, anticipata solutione, vt si quis minoris emit, quia prius soluit: vt faciunt ii, qui emendo fruges assignandas primo tempore præsoluunt minus. Adverte quòd in huiusmodi emptione spectatur ad æstimatum pretium tempore assignationis frumenti. Et

proq

propterea si verisimiliter creditur frumentum valiturum mense Iunii decem vel circa, licet nunc valeat quindecim, licet ego ex nunc emo pro mense Iunii decem: vt patet ex cap. nauiganti. de vsu. Nec obstat quòd in Augusto: creditur valiturum duodecim aut quindecim: quoniam emptor non emit pro Augusto: sed pro Iunio. Sed si emeret pro Augusto decem, & creditur valiturum quindecim, iniqua est emptio ex anticipata solutione iustitiam violans. Nota tamen quòd quia pretia rerum non consistunt in puncto, sed distinguuntur in pium, moderatum, & rigorosum, si ex hoc quòd homo prius, aut tunc soluit, ad pretium pium deducit emptionem, nullum peccatum est. Et hinc fit, vt absque peccato eandem rem vnus emat decem modò soluens, & alius postea soluturus emat duodecim: quia ille pretio miti, iste rigoroso emit. Quarto, ex pacto de retrouendendo, & quandoque etiam cum pacto de locando venditori sub annuo censu moderato, si pretium quo emitur, minus est, quàm res valeat. Habet enim tunc speciem mutui palliati sub nomine emptionis, & vsuræ palliati sub nomine census. Vnde si pretium est iustum, contractus licitus reputatur, & frequenter fit.

Aemulatio (hoc est tristitia de alieno bono non quia ille alius bene habet, sed quia ipse non habet) peccatum quandoque est. Vel ex modo quòd scilicet immoderatus est dolor ex nimio amore sui temporalis boni, & communiter est veniale. Vel ex bono affectato quando scilicet improporionatum sibi bonum concupiscit: vt si plebeius altero facto principe tristatur, quia ipse non est princeps. Et communiter, aut stulti sunt tales, aut ambitiosi, & tunc iuxta qualitatem ambitionis iudicabit hanc aemulationem. Et si in Ecclesiasticis dignitatibus, aut beneficiis aemulatio inueniatur, iudica illam secundum appetitum

I aemulatio

130 Episcopi peccata.

æmulantis: ita quòd si appetitus illius ad beneficium, aut dignitatem est bonus, æmulatio est bona, & si appetitus est malus venialiter, æmulatio est venialis: & si appetitus est malus mortaliter, æmulatio est mortalis. Cæterùm in spiritualibus æmulatio tantò est laudabilior quanto appetitus est melioris boni: iuxta illud. *Aemulamini charissimata meliora.*

Episcoporum peccata peculiaria quæ sunt.

Episcopi peccata peculiaria sunt, conferre ordines indignis, consecrare non virgines vt virgines, conferre beneficia Ecclesiastica indignis, non residere in Ecclesia & cathedra sua, absque rationabili causa, nõ interesse diuinis officiis diebus dominicis saltem, non visitare singulis annis suam diocesim, & in visitatione non seruare iura, tam de inquirendis & prouidendis, quàm de prædicando, quàm de procurationibus, &c. non instituere prædicatores seu potentes in opere & sermone in Ecclesia cathedrali & conuentualibus, non celebrare synodum singulis annis, non prouidere de idoneis ministris, vicario assessore, notario, œconomo non propinquo nec fauore conuulso, sed clerico de gremio Ecclesiæ idoneo, &c. negligere executionem legatorum propter negligentiam aliorum ad se deuolutorum quò ad executionem: non corrigere verbo & facto, vt opus est, subditos, non conficere chrisina annis singulis, non dispensare re redditus suos pauperibus & Ecclesiæ vt debet: negligere vt magistri instituantur ad dicendum opportuna: & artes liberales subditos: & vniuersaliter negligere ea, quæ ad pascendum Christi oues sibi creditas, opportuna sunt.

Inter hæc autem & similia differentia consideranda est duplex. Prima est, quòd quædam secundum se mala, vt consecrare non virgines, vt virgines, con-

terto